

Ioan Alexandru (I)

Abstract

Textul de față prezintă viața și opera lui Ioan Alexandru, poet născut pe 25 decembrie 1941 și decedat pe 16 decembrie 2010, la vârsta de 59 de ani. Această primă parte conține detaliile biografice semnificative, momentele care au influențat parcursul său literar, precum și creația sa literară până în 1973.

Acad. Eugen Simion recrează atmosfera de acum 51 de ani de la secția de critică a revistei „Gazeta Literară”, când tânărul Ioan Alexandru i-a înmănat poezia Adolescentul dac. Impresionat de calitatea acesteia, criticul i-o prezintă redactorului-șef Tiberiu Utan, fapt ce deschide calea unei întâlniri între cei doi ardeleni. În același an apărea volumul de debut al lui Ioan Alexandru, Cum să vă spun.

Poetul s-a născut în Topa Mică, un sat care astăzi, în mod ironic, nu mai are școală. Debutează în 1960 în revista „Tribuna”, aceeași la care a debutat și Nichita Stănescu, și este coleg de generație cu acesta și cu Marin Sorescu, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Grigore Hagiu. Readuce lirismul în poezia românească și reia legătura cu modernitatea reprezentată de Tudor Arghezi, George Bacovia, Lucian Blaga sau Ion Barbu. De aceea, Acad. Eugen Simion consideră că este un reprezentant al neomodernismului românesc.

Ioan Alexandru studiază mai întâi la Cluj-Napoca, unde participă la cenacluri literare la care impresionează, apoi se transferă la București. Și-l ia ca model pe Lucian Blaga, publicând încă două volume în ani consecutivi: Viața deocamdată în 1965 și Infernul discutabil în 1966. Acestea și Vămile Pustiei sunt de altfel ultimele sale cărți care urmează stilul generației Sorescu – Blandiana – Păunescu – Stănescu, urmând o lungă serie de imne, publicate între 1973 și 1988, care au un fond tradiționalist-religios (discutate pe larg în partea a doua a acestui articol).

Până atunci însă, Ioan Alexandru are o activitate foarte variată, ce amintește de membrii Școlii Ardelene. La București este mai întâi asistent la Catedra Eminescu, apoi deschide un seminar de Studii ebraice. Devine bursier la Universitatea din Freiburg, unde audiază cursul lui Heidegger, de acolo călătorind la Paris, Roma și Ierusalim. În anii '70 publică traduceri din Pindar și Baudelaire, precum și o Gramatică [a] limbii ebraice vechi. După începerea scrierii imnelor, este cucerit de satul Rohia, pe care îl percepe ca un teritoriu sacru al Transilvaniei. Casa poetului, pe care și-a dorit să o construiască, apare în incinta Mănăstirii Rohia, dar poetul nu s-a mutat și nici nu a fost înmormântat aici. Participă la Revoluția română și este unul dintre fondatorii Partidului Național Creștin și Țărănesc (PNȚCD).

Acad. Eugen Simion analizează mai departe primele cărți ale lui Ioan Alexandru. Volumul de debut, Cum să vă spun, atinge mai multe teme, reprezentând uneori un testament alegoric al războiului, alte dăți o glorificare a naturii în care se simte influența lui Nicolae Labiș. Viața deocamdată reia câteva teme din volumul anterior și le reformulează într-un limbaj mai puțin muzical. Infernul discutabil este o carte definită de spaima de formele degradate ale materiei, conștiința damnării și metafore amenințătoare – până și expresionismul țărănesc al poetului își pierde partea luminoasă. Vămile Pustiei anunță seria Imnelor, volumul fiind unul de poezie spiritualizată cu simboluri obscure, majoritatea de origine biblică, în care pustia reprezintă spațiul poetic imaginar din întoarcerea la origini.

Cuvinte-cheie: neomodernism, poezie patriotică, poezie istorică, generația șaizecistă, imne, lirism, critică literară.

The following text presents the life and creation of Ioan Alexandru, poet born on 25 December 1941 and deceased on 16 December 2010, at the age of 59. This first part contains the significant bio-graphical details, the moments which influenced his literary evolution, as well as his literary creation until 1973.

Academician Eugen Simion recreates the atmosphere 51 years ago in the Critique Department of the „Gazeta Literară” („Literary Gazette”) magazine, when the young Ioan Alexandru handed him the *Adolescentul Dac* (*The Dacian Teenager*) poem. Impressed by its quality, the critic presents it to the head editor Tiberiu Utan, which opens the way for a meeting between the two Transylvanian men. During the same year Ioan Alexandru’s debut book – *Cum să vă spun* (*How to Put It*) – was released.

The poet was born in Topa Mică, a village which today, ironically, has no school any more. He debuts in 1960 in „Tribuna” („The Tribune”) magazine, the same in which Nichita Stănescu debuted, and belongs to the same generation as Stănescu and as Marin Sorescu, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Grigore Hagiu. He restores lyricism in Romanian poetry and he reconnects with the modernity represented by Tudor Arghezi, George Bacovia, Lucian Blaga or Ion Barbu. For this reason, Academician Eugen Simion believes that he represents Romanian Neo-modernism.

Ioan Alexandru first studies in Cluj-Napoca, where he takes part in literary clubs in which he makes a good impression, and then he gets a transfer to the University of Bucharest. He considers Lucian Blaga his role model, publishing another two poetry books during two consecutive years: *Viața deocamdată* (*Life for the Time Being*) in 1965 and *Infernul discutabil* (*The Questionable Inferno*) in 1966. These two and *Vămile Pustiei* (*The Borders of Nowhere*) are also his last books which follow the style of the Sorescu – Blandiana – Păunescu – Stănescu generation, as it was followed by a long series of anthems (*imne* in Romanian), published between 1973 and 1988, which have a traditionalist-religious basis (discussed at large in the second part of this article).

But until then Ioan Alexandru has a widely varied activity, which reminds one of the Transylvanian School (*Școala Ardeleană*) moment in the Romanian Culture. In Bucharest he is first an assistant at the Eminescu Department, and afterwards he starts a Hebraic Studies seminar. He becomes a grantee at the Freiburg University, where he listens to Heidegger’s lectures, from there traveling to Paris, Rome and Jerusalem. In the 70s he publishes translations of Pindar and Baudelaire, as well as a *Grammar of Old Hebrew*. After he began writing the anthems, he falls in love with Rohia village, which he perceives as a sacred territory of Transylvania. The *Poet’s House*, which he wanted to build, emerges on the premises of Rohia Monastery, but the poet did not move and was not buried there. He participates in the Romanian Revolution and is one of the founders of the Christian-Democratic National Peasants’ Party of Romania.

Academician Eugen Simion further analyses Ioan Alexandru’s first books. The debut volume (*Cum să vă spun*) touches on several themes, at times being an allegorical testament of the war, on other occasions being a glorification of nature in which Nicolae Labiș’s influence can be felt. *Viața deocamdată* (*Life for the Time Being*) returns to some of the themes from the previous book and rephrases them in a less musical language. *Infernul discutabil* (*The Questionable Inferno*) is a book defined by the fear of the degraded forms of matter, the conscience of damnation and threatening metaphors – even the poet’s rural expressionism loses its bright side. *Vămile Pustiei* (*The Borders of Nowhere*) announces the series of anthems, the book being one of spiritualized poetry with obscure symbols, the majority being of a Biblical origin, in which nowhere re-presents the imaginary space from the return to origins.

Keywords: Neo-modernism, patriotic poetry, historical poetry, 60s generation, anthems, lyricism, literary critique.

Solomon MARCUS

Are Science, Mathematics a Human Enterprise?

Abstract

Un text al lui Thierry de Montbrial din volumul Penser l'Europe îl îndeamnă pe Acad. Solomon Marcus la o meditație asupra locului matematicii și al științei în cultură. Acesta consideră că există două semnificații ale cuvântului cultură și că matematica și știința sunt o formă de cultură atunci când termenul nu acceptă pluralul

Cuvinte-cheie: cultură/culturi, știință, matematică, Thierry de Montbrial, cadru cultural.

A text of Thierry de Montbrial in the volume entitled Penser l'Europe prompts Academician Solomon Marcus to meditate on the place of mathematics and science in culture. He believes that there are two meaning of the word culture, and that mathematics and science are a type of culture when the term has no plural.

Keywords: culture/cultures, science, mathematics, Thierry de Montbrial, cultural framework.

Marian BARBU

Se mișcă lumea, se apropie continentele

Abstract

Textul de față este o recenzie a ultimului roman al lui Michel Houellebecq, Supunere, în care, pe fondul decăderii Universității Paris IV, specifice postmodernității, o parte din profesori se convertesc la Islam. Romanul este interesant prin dezbateră religioasă pe care o lansează, dar se remarcă și prin angajarea extremă a zonei libidoului. O percepută „invazie [a] afro-asiaticilor în Europa” ca o nouă eră este premisa pentru ca personajul principal François să reflecteze la opțiunile politice sau religioase. Și momentele gastronomice sunt importante, Marian Barbu remarcând trei astfel de episoade, în unul dintre ele François sărind cu ușurință de la a vorbi despre mâncare la componența sălii. Romanul abundă în determinări și conținuturi, fie că este vorba de oameni, locuri sau partide politice. În post scriptum, este discutată o afirmație controversată, dar populară: Michel Houellebecq este cel mai important scriitor francez actual.

Cuvinte-cheie: Michel Houellebecq, romanul Supunere, opera aperta, Islam, religie, dezbateră, gastronomie.

The present text is a review of Michel Houellebecq's latest novel Submission in which, on the background of a postmodern decay of Paris IV University, a part of the professors convert to Islam. The novel innovates through the religious debate it initiates, but it is also remarkable through the extreme engagement of libido. A perceived „invasion of Afro-Asians in Europe” as a new era is the premise for François, the main character, to reflect on his political or religious options. Gastronomical moments are also important, a privilege for the reviewer to notice three such episodes. During one of them François is easily jumping from discussing food to the composition of the room. The novel abounds in assertions and descriptions, be they people, places or political parties. In the post scriptum, it is discussed a controversial, yet popular statement: Michel Houellebecq is the most important current French writer.

Keywords: Michel Houellebecq, Submission, opera aperta, Islam, religion, debate, gastronomy.

Vasile BARDAN

„Aura” din suflet

O călătorie în viața unui scriitor de memorii și în intimitatea operelor sale.

Cuvinte-cheie: Cornel Galben, viață religioasă, suflet, feroare mistică, sfințenie, suferință, revelație.

Un voyage dans la vie d'un écrivain mémorialiste et dans l'intimité de ses œuvres.

Mots-clés: Cornel Galben, la vie religieuse, l'âme, ferveur mystique, sainteté, souffrance, révélation

Petruța STAN

Miron Radu Paraschivescu: Scrisori de la Geo Bogza

Abstract

Scrisori de la un prieten către un prieten, de la un prozator către un poet. Ciudatele neînțelegeri ale trecutului au fost uitate și transformate într-o prietenie durabilă și înțeleaptă. Cuvintele ne spun mai mult acum, când moartea le-a dat un aer etern ca o piatră de mormânt pentru amândoi.

Cuvinte-cheie: corespondență, Miron Radu Paraschivescu, Geo Bogza, poezie, „Contemporanul”.

Letters from a friend to a friend, from a novelist to a poet. The strange misunderstandings of the past were forgotten and transformed into a long-lasting and wise friendship. The words are telling us more now, when death has given them an eternal aspect like a grave stone for both of them.

Keywords: correspondence, Miron Radu Paraschivescu, Geo Bogza, poetry, “Contemporanul”.

Caius Traian DRAGOMIR

Monarhie, democrație, stat și personalitate

Abstract

Statul nu are doar funcții administrative, ci și un rol simbolic. El trebuie să fie personalizat printr-un conducător demn. Tradițional acesta era un monarh. Locul acesta a fost luat de un președinte ales sau, în cazurile nefericite, de un dictator. Democrația a fost considerată în filosofie nu ca fiind neapărat bună, dovedindu-se cea mai puțin rea, între diferitele regimuri politice. Ea poate ajunge să transforme oamenii în simpli membri ai unei clase, precum clasa politică. O astfel de confuzie este extrem de gravă ca efect uman.

Cuvinte-cheie: monarhie, democrație, stat, personalitate, regim politic, uniformizare socială, clasă.

The state is not only administration, it is also symbolism and it must be impersonated in a monarch or in an elected chief of the state (a president or, unfortunately sometimes, a dictator). Democracy, even when it is a bad regime, is less bad than other political systems. But democracy tends to transform personalities in simple members of a class, as, for instance, indiscriminate members of the political class which represents a severe negative confusion.

Keywords: monarchy, democracy, state, personality, political regime, social egalitarianism, class.

Ștefan FIRICĂ

Cum se construiește imaginea unui „marginal”: Constantin Fântâneru

Résumé

Considerat un vestitor al romanului „tinerei generații”, cu un an înaintea apariției lui Maitreyi, Constantin Fântâneru cade repede în uitare. Pentru unii comentatori, subitul fenomen a părut misterios. Articolul de față propune o explicație a procesului prin care un scriitor „de perspectivă” a fost proiectat la periferia canonului lovinescian și post-lovinescian. De asemenea, vom privi și procesul compensator prin care postmodernitatea l-a recuperat, în ultimul deceniu și jumătate, ca pe un simptom al unor „timpuri noi”, în care canonul estetic e chestionat, contestat și, pe porțiuni, destructurat. Vom trece în revistă, pentru aceasta, receptarea romanului Interior (1932), de la cronicile de întâmpinare și până la ultimele lui ediții comentate.

Cuvinte-cheie: canon literar, periferie, autenticitate, autobiografie, nebunie, art brut.

Seen by many as an announcer of the “young generation”’s claims to change fiction, one year before the publication of Mircea Eliade’s famous novel Maitreyi, Constantin Fântâneru soon fades into obscurity. For some commentators, the sudden phenomenon had its mysterious ways. The present article puts forward a (reasonable) explanation of the process that saw a writer of “great expectations”

propelled to the margins of the literary canon. We will also point at the postmodern rediscovery of Fântâneru, as a symptomatic reaction of the new cultural environment. For this end, we will look into the critical reception of the novel Interior (1932), from the first literary reviews to the latest commented editions.

Mots-clés: literary canon, periphery, authenticity, autobiography, madness, art brut.

Ileana MIHĂILĂ

L'étude du français à l'Université de Bucarest à l'époque communiste

Abstract

O prezentare a activității Departamentului de Limba și Literatura Franceză al Universității din București în perioada comunistă, grație unei bune conservări a surselor documentare, se transformă într-o oportunitate de a înțelege astăzi, pornind de la cazuri și exemple concrete, modul în care a funcționat sistemul, marcat inițial de alternanța între continuitate și discontinuitate în plan cultural, precum și felul în care s-a încercat menținerea, în condiții politice din ce în ce mai neprielnice, a nivelului de performanță în domeniul educației și al cercetării univrsitare. Sunt aduse în lumină etapele închiderii progresive în plan ideologic din ultimele două decenii ale comunismului, cu efectele lor imediate la nivelul vieții univrsitare.

Cuvinte-cheie: învățământ superior, epoca comunistă, predarea limbii și literaturii franceze, cercetare, schimburi internaționale.

A presentation of the activity of the Department of French Language and Literature of the University of Bucharest during the communist period turns into a way to understand the way the system worked. Thus, the conservation of documentary sources allows us to use concrete cases and examples in order to see how the system had first been characterized by the alternation between continuity and discontinuity on a cultural level, as well as how it had been attempted to maintain a level of performance in education and university research, in spite of increasingly unfavorable political conditions. This work sheds light on the various phases of the progressive ideological closure from the last two decades of communism, as well as on their immediate effects on university life.

Keywords: higher education, communist era, teaching of French language and literature, research, international exchanges.

Identitatea culturală și registrul stilistic în traducerile pentru subtitrare

Abstract

Lucrarea de față își propune să sublinieze importanța traducerii pentru subtitrare și influența pe care o poate avea aceasta asupra nivelului de cultură al unui anumit grup de persoane. La finalul vizionării unui film, telespectatorul trebuie să se bucure de producția respectivă, fără să își amintească pasaje supărătoare din traducere, momente de desincronizare între text și imagine sau situații în care limbajul folosit pe ecran făcea notă discordantă cu structura unuia dintre personaje. Subtitrarea e menită să ajute, nu să încurce, ea trebuie să fie un sprijin discret pe care îl primește cel care nu cunoaște o anumită limbă străină. Orice abatere de la această regulă nu face decât să creeze confuzie și să ducă la o înțelegere eronată a unei anumite producții de televiziune sau de cinema. Vom discuta aici traducerea unor fragmente din anumite scenarii de film, artistic sau documentar, arătând ce se poate întâmpla atunci când traducătorul „trădează” nerespectând identitatea culturală a personajelor.

Cuvinte-cheie: context, subtitrare, traducere, adaptare, sincronizare, identitate culturală.

The aim of this paper is to emphasize the importance of the subtitle translation and its influence upon the cultural level of a certain group of people. After having watched a film, the TV viewers should enjoy the artistic values of the production, without keeping in mind translation errors, passages in which images and text are not synchronized or incompatibilities between the language used by the translator and the character. Subtitling is meant to help, not to confuse the viewer and it should be a discreet support for people who don't know a certain foreign language. Any deviation from this principle creates confusion and leads to an inexact understanding of a certain TV or cinema production. By way of illustration, we will analyze the translation of some passages from artistic and documentary film productions, pointing out what might happen when the translator "misleads" by not respecting the cultural identity of the characters.

Keywords: context, subtitles, translation, adaptation, synchronization, cultural identity.